

Josep Maria Forn (Barcelona, 1928) va estrenar el dia 19 d'abril a Barcelona *El coronel Macià*, amb guió seu. Director de *Companys, procés a Catalunya* (1979), la seva pel·lícula més celebrada és *La piel quemada* (1966).

—Per què heu tornat a dirigir una pel·lícula, cosa que feu molt de temps en temps? Els darrers anys, us heu dedicat a fer de productor.

—La meua història de director de cinema va ja pels cinquanta anys. Vaig començar molt fort i molt jove. Era el director més jove d'Espanya i ara sóc el director en actiu més vell. He tornat a dirigir perquè tinc tota la il·lusió posada en aquest Macià. No s'ha de dir mai, però potser serà la meua última pel·lícula. I he trigat tres anys preparant-la, quan, als anys seixanta, tot i escriure el guió, trigava dotze mesos. Tenia ganes de tornar a dirigir, amb un projecte molt meu. I fins i tot en sóc el distribuïdor. M'ha fet molta il·lusió entrar en camps nous. Això m'ha revifat.

—Com sorgeix l'interès per la figura del coronel Macià?

—És molt curiós. Després de *Companys*, em deien: i en Macià? Però jo no el veia. Veia el Macià del meu pare, l'Avi, el de la caseta i l'hortet. No el veia cinematogràfic. L'Associació Conèixer Catalunya m'encarrega un guió sobre Macià i en comptes de quedar-me amb l'Avi vaig més enrere i descobreixo els fets del 1905, i és quan veig que el personatge té riquesa i possibilitats cinematogràfiques enormes. Té 47 anys, és cap de la comandància d'enginyers a Lleida, monàrquic i casat amb una pubilla de molts diners. I com Sant Pau, cau del cavall i descobreix la seva identitat catalana, que tenia a dins, amagada, i es converteix en catalanista i independentista. I ho fa amb honestetat total. En un moment que els polítics actuals, al meu parer, no tenen prou categoria, Macià arrisca la seva estabilitat per ser fidel a les seves idees, cosa que no veig gaire ara al meu voltant.

—Sabeu què el fa caure del cavall?

—Sí. Els fets són al principi de la meua pel·lícula. A principi de novembre del 1905, cadets de Barcelona es reuneixen a la Plaça Reial de nit i es dirigeixen al carrer del Cardenal Cassanyes i es

“La pel·lícula sobre Macià és de plena actualitat”

Josep Maria Forn, que l'any 1979 va portar a la pantalla la vida del president Companys, acaba d'estrenar una pel·lícula dedicada a Francesc Macià, al Macià militar que pren consciència de la seva catalanitat. Macià és l'actor Abel Folk.

carreguen i cremen la redacció del *Cu-Cut!*, setmanari antimilitarista, i després se'n van cap a la Rambla, i fan al mateix amb la redacció de *La Veu de Catalunya*, diari relacionat amb la Lliga. Això crea una tempesta política. El rei es posa al costat dels militars i els militars envien delegacions a tot Espanya perquè se solidaritzin amb els amotinats de Barcelona. Tots s'hi solidaritzen, excepte un tinent coronel de Lleida que diu que és un acte greu d'indisciplina militar. Ell utilitza la paraula “salvatjada”. I a partir d'aquí entra en conflicte amb la seva gent, i això el portarà a sortir de l'exèrcit i a prendre consciència de la seva catalanitat i a ser fidel als votants de Borges Blanques que l'han escollit diputat de Solidaritat Catalana.

—Els assaltants no van anar primer a la impremta del *Cu-Cut!* del carrer d'Avinyó?

—No, a Cardenal Cassanyes, on hi havia la redacció i la impremta del *Cu-Cut!* Un subtema de la meua pel·lícula són els mitjans de comunicació. Un dels personatges de ficció és un redactor de *La Veu*, i a través d'ell veiem no només com funcionaven els diaris, sinó que coneix la persona que porta la ràdio a Catalunya i es converteix en locutor, de Ràdio Barcelona. Un altre personatge de ficció molt important es converteix en narradora de la pel·lícula, una historiadora irlandesa de la universitat de Dublín que, arribada a Barcelona el novembre de 1905, presència els actes vandàlics i posteriorment tindrà interès per conèixer Macià. Com que és irlandesa, veu les coses amb més objectivitat. El personatge es diu Elisabeth Joyce. L'actriu és Molly Malcon, nord-americana, que viu aquí, casada amb un català. No ha fet gaires coses, en cinema. Crec que aquesta pel·lícula serà el seu llançament.

—Els fets de Prats de Molló devien ser un dels elements més cinematogràfics de la història, no?

—Sí. El que passa, i faig autocrítica, és que arriben quan la pel·lícula porta una hora i mitja i cal anar de pressa. La pel·lícula no té prou entitat per durar dues hores i mitja. El que va fer famós Macià a tot Europa va ser el judici, veure una persona de gairebé setanta anys, romàntic, seductor, que intentava alliberar el seu poble, Catalunya.

—L'espectador hi trobarà qüestions d'actualitat, a la pel·lícula?

—Moltes. La pel·lícula és de plena actualitat: problemes de l'Estatut, el problema militar, de l'aigua, l'encaix de Catalunya a Espanya, la monarquia, etcètera.

—Us ha estat fàcil de trobar finançament?

—Molt, molt difícil. No he tingut prou pressupost. La pel·lícula en necessitava més. Però crec que no es nota gaire.

Josep Maria Forn, amb el cartell de la pel·lícula *El coronel Macià*. N'és el productor, director i guionista.

Malgrat la manca de pressupost, la pel·lícula té prou dignitat. La manca de pressupost es nota ara amb la promoció, per exemple. Fa anys, vaig guanyar un concurs convocat per Televisió Espanyola per fer una sèrie sobre *Tirant lo Blanc* i no es va fer. El guió el vaig escriure amb Maria Aurèlia Capmany. Després hi va haver un altre intent, fallit, amb TV3. No volia que amb *Macià* em passés com amb el *Tirant*, no volia que per manca de diners el projecte es fes abortar. Ara, el despatx de la meua productora està hipotecat. Una casa de Sitges, també. No sé què passarà. No corren bons moments per a les aventures cinematogràfiques. Artísticament sí que estic content.

—Per què heu projectat la pel·lícula per diverses ciutats i pobles, abans d'estrenar-la a Barcelona?

—Després de tres anys d'esforços, no volia la distribució que es fa a casa nostra, fer seixanta còpies i que la setmana següent en treguin cinquanta perquè la gent no coneix la pel·lícula. Primer l'he projectat en els llocs on *Macià* encara és viu. I ho he fet a través d'Omnium Cultural, de les bases d'Esquerra Republicana, i amb l'ajut de la premsa i d'institucions culturals. També me l'han demanada en alguns pobles amb els quals no hi pensava. Ara s'ha estrenat a Barcelona i diverses ciutats més. Només deu còpies, perquè pugui aguantar un temps. Sóc conscient que no tinc un

públic majoritari. I després vull desembarcar a València i les Illes, i a Madrid i el País Basc, sempre en versió original.

—Heu tingut prou força i ànims per estar cada dia al peu del canó, durant aquests tres anys? Us acosteu als vuitanta anys.

—M'he trobat amb ànims sempre. L'he rodat en set setmanes, però ha estat un rodatge molt dur. Hi ha trenta-cinc localitzacions, de Camprodon, Molló i el Coll d'Ares a Vilanova i la Geltrú, i Barcelona. Sentia gent que em deia, al meu voltant, "encara aguanta?". I us he de dir que he aguantat perfectament. M'he sentit molt protegit per l'equip i m'he adaptat perfectament a les coses modernes, electròniques i digitals, però el que és substancial és substancial. I tenia una filla d'ajudant i dues més a producció, amb amics a la càmera i a la direcció artística. Sí, m'he sentit amb forces.

—Deixem la pel·lícula i parlem de la vostra carrera. Per què no vàreu continuar la línia de *La piel quemada*?

—Potser és segurament un dels greus errors de la meua vida. En comptes d'adaptar la novel·la de Juan Marsé, *Ultimas tardes con Teresa*, com havia pensat, perquè també aborda els problemes de la immigració, però des d'un altre vessant, em vaig trobar enlluernat per la novel·la de Manuel de Pedrolo *M'enterrero en els fonaments*. Llavors estava molt preocupat per la situació política del moment, i la novel·la la reflectia. El subdirector general va animar-me a fer-la, tot i que la junta de censura havia prohibit el guió. Però acabada la pel·lícula, l'endemà el canvien i, sense la seva pressió, la junta la prohibeix. La tornava a presentar un cop i un altre i me la van prohibir fins a vint-i-quatre vegades. Presentada al festival de Molins de Rei, el nou subdirector general, Pedro Cobelas Schwartz em va dir: "A vostè se li ha acabat el cinema, vostè no farà cinema mai més en la vida". No es va aprovar fins que va morir en Franco i entre talls i autocensura va perdre atractiu. Vaig lluitar amb unes condicions que em van escanyar. Però havia de sobreviure, tenia família, tres filles, i em vaig anar decantant cap a la producció. És quan produeixo a tort i a dret. Entre moltes més, *La ciutat cremada*.

Lluís Bonada